

Prøver aflagte af Studenter, der i Biskop Jens
Gødesens Tid (1593—1626) søgte Ansættelse
som Præster og Lærere i Aarhus Stift.

Ved **Holger Fr. Børdam.**

Da Meddeleeren i Aaret 1868 var i Randers som Deltager i det kirkehistoriske Møde, forærede den ved sin Kjærlighed til fædrelandske Minder hæderlig bekjendte Prokurator, Kancelliraad C. Olsen ham til Benyttelse i Kirkehist. Saml. et originalt Haandskrift, der er af ikke ringe personal- og kirkehistorisk Interesse, og af hvilket et Uddrag derfor her meddeles. Det er et Foliobind uden Titelblad eller nærmere Betegnelse, men Indholdet oplyser noksom, hvad Bestemmelsen har været. M. Jens Gødesen, der i Aaret 1593 blev Biskop i Aarhus, har nemlig ladet om ikke alle, saa dog de fleste af de Studenter, der i hans Tid ønskede Ansættelse i Kirkens eller Skolens Tjeneste i Aarhus Stift, heri indføre en Prøveskrift, der har udgjort en Del af den Examen, som det var paalagt Bisperne at anstille med dem, som attraaede gejstlig Ansættelse i deres Stifter. Prøveskrifterne bestaa sædvanlig af en ikke sønderlig lang Stil, dansk Text paa den ene Side, og latinsk Oversættelse paa den modstaaende; Indholdet er meget forskjelligt, undertiden er det pastoralt, men ofte er det hentet andensteds fra. Undertiden ser det ud, som om vedkommende Kandidat selv har forfattet Texten (f. Ex. en lille Betragtning over

det sidste Søndagsevangeliem), men ofte faar man Indtrykket af, at Bispem har læst et eller andet op af en Bog, som han saa har ladet Kandidaten nedskrive, saa godt han kunde, først paa Dansk og siden paa Latin. Undertiden (og især i den første Tid) har Bispem istedenfor anden Prøve ladet vedkommende skriftlig fremsætte sit Andragende til ham; undertiden har han nøjedes med at lade Kandidaten, hvis Dygtighed rimeligvis mundtlig var undersøgt, forfatte og nedskrive en Forpligtelse til Troskab i det Embede, han nu skulde overtage. Ved adskillige har Bispem tilføjet et »non admissus«, og rimeligvis ere endnu flere blevne rejcerede, end dem, ved hvis Prøveskrifter det udtrykkelig er bemærket; thi i det hele give de foreliggende Prøver kun en ringe Forestilling om Dannelsesgraden hos den Tids Præsteemner, om der end er dem, der paa en hæderlig Maade rage frem blandt Mængden. De Forpligtelser, som en Del Kandidater have skrevet, ere, hvis de skulle gjælde som Ordinationsløfte — og det lader det til —, mærkelige ved deres store Forskjellighed. Det synes at have været vedkommende overladt at love, hvad de selv vilde, kun at Løftet i Almindelighed gik ud paa Troskab i deres Kald og paa sædelig Vandel. Kun en eneste Kandidat (se ndf. 88) have vi fundet, der lover at lære overensstemmende med den augsburgske Bekjendelse. Rektorerne ved Skolerne forpligtede sig almindelig til at fratræde Embedet igjen efter tre Aars Forløb, dersom deres Øvrighed eller Byens Borgere ikke bestemt ønskede deres Forbliven. Deraf forklares tildels den hyppige Vexel. Aarhus Skole synes saaledes i Løbet af en halv Snes Aar at have haft 5—6 forskjellige Rectorer. I det følgende Udtog ere alle de i Regelen sparsomme personalhistoriske Notitser, som forekomme, medtagne. Naar intet Aarstal er tilføjet, saa findes der heller intet i Originalen. Da Prøveskrifterne osv. imidlertid staa i kronologisk Orden og en Del af dem ere mærkede med Aarstal, saa kan man dog nogenlunde finde sig til Rette i Tiden. Navnene ere her gjengivne saaledes,

som de findes i Originalerne, hvor de sædvanlig kun findes i den latinske Form. Oversættelsen vil dog i Almindelighed ingen Vanskelighed have; kun Navnet Johannes eller Joannes volder nogen Uvished; men det kan bemærkes, at man paa hin Tid som oftest gjorde den Forskjel, at man oversatte Hans ved Johannes, og Jens ved Joannes. Enkelte Oplysninger ere af mig tilføjede, indskudte i [], andre ere satte som Noter under Texten; det vilde have været let for mig at tilføje flere, hvis det ikke væsentlig kun havde været min Hensigt at give en Forestilling om det foreliggende Haandskrifts Indhold. En Sammenligning med Wibergs og Hundrups personalhistoriske Arbejder om Præster og Lærere vil vise, at de kunne modtage ikke faa Berigtigelser og Tillæg ved de Notitser, som forekomme i det følgende.

Angaaende Haandskriftets Skjæbne kan bemærkes, at det efter Biskop Jens Gødesens Død ikke mere benyttedes paa samme Maade som forhen. Rimeligvis er det kommet i private Hænder, og er blevet anvendt til forskjelligt Brug (bl. a. til Nodebog). I Begyndelsen af forrige Aarhundrede ejede en Mand i Odense det og meddelte den flittige Litterator Albert Thura enkelte Notitser deraf¹⁾. Derefter ejedes det af den forhenværende Rektor Jørgen Rhode i Aarhus, som man ser af et Brev af 1738 fra Etatsraad P. Fogh paa Ryomgaard til Gram angaaende Slægten Bording²⁾; endelig har en Litterat ved Navn Mag. Andreas Kønig benyttet det i sine hdskr. Samlinger om Rektorerne i Horsens, og hans Optegnelser ere atter komne C. F. W. Bendz til gode i dennes Bidrag til Horsens lærde Skoles Historie, 1848.

1. Henricus Johannis meddeler Provsten [i Sønder Hald Hd.], at han af Lensmanden og Bispen er samtykt at

¹⁾ Se Tauber, Hist. Scholæ Aarhus. p. 74 Not.

²⁾ Dette Brev skal muligvis ved en anden Lejlighed meddeles.

succedere sl. Hr. Peder i Søby; begjærer derfor, at det maatte tilstedes ham at prædike i Søby Kirke næste Faste-lavns Søndag, at Almuen kunde lære hans Gaver at kjende, og han siden forvente et lovligt Kald.

2. Nicolaus Erasmi Oldorpius beder Universitetets Rector om Testimonium, da han var kaldet fra sine Studier til at tjene i det hellige Ministerium.

3. Nicol. Jacobi¹⁾ beder Bispen paa Embeds Vegne at give sit Samtykke til, at han maatte blive Medtjener hos Hr. Seffren i Nærddt, saa fremt han kunde kjendes at være nogenlunde duelig i sin Bog dertil.

4. Seuerinus Georgii f. Oritzleuius, der med Bispens Samtykke var kaldet til at forestaa Skoletjenesten i Horsens, forpligter sig til at vise Troskab og Flid i denne Tjeneste og at fratræde den om tre Aar, hvis det ikke behagede hans Øvrighed, at han længere skulde forestaa den.

5. Dansk og latinsk Prøveskrift af Jacobus Laurentii Arhusiensis. (Bispen har tilføjet: til Tued).

6. Tørchillus Martinius Snedensis meddeler Bispen, at Lensmanden paa Skanderborg har befalet og Sognefolket i Tolstrup og Øretsløff har begjæret, at deres Sognepræst, Hr. Peder Gregersøn Raale i Katstrup, vilde kalde sig en Medtjener, paa det de som andre Sognefolk her i Stiftet til rette Tid kunde nyde deres Tjeneste. Han (»jeg fattige faderløse Person«) beder derfor om at maatte forhjælpes og ordineres til Hr. Peders Medtjener.

7. Wilhadus Nicolai f. Rhandrusiensis, der var kaldet til Rektor ved sin Fødebys Skole, lover Biskop Jens Gødesen at tjene tre Aar i dette Embede, med mindre han imidlertid skulde blive lovlig kaldet andensteds hen²⁾. Dat. Randers 12 Maj 1597.

8. Michael Melchioris beder Bispen om at samtykke og ordinere ham til Medtjener i Torning og Karup hos

¹⁾ Navnet er tilføjet med Biskop Jens Gødesens Haand.

²⁾ Blev senere Dr. med. og Læge i Bergen.

hans Fader, Hr. Melchior, der paa Grund af Alderdom og Sygdom ikke fandt sig »duelig og færdig at udrette, hvad hans Kald og Kirketjeneste kræver« og derfor ønskede en Medtjener.

9. En Student, hvis Forældre vare i Randers Hospital, havde forhvervet velb. Eske Brocks Skrivelse til Bispen, om at han maatte blive Præst i Gimming efter den nu afdøde Hr. Christen. Han tilstaar, at han endnu kun var ung og vel kunde behøve at studere mere; men for sine gamle, trængende Forældres Skyld beder han om Kaldet og lover »med højeste Flid at lægge Vind paa at forbedre sig i sin Bog og at skikke sig i Lærdom og Levned, som det bør en retsindig og tro Evangelii Tjener«. (Bispen har tilføjet: non admissus).

10. »Jeg Anders Pedersøn kjendes med egen Haandskrift at have forpligtet mig til hæd. Mand Mester Jens Gødesøn, min Superintendent, at skulle med højeste Flid, af den Naade, Gud vil give, forbedre mig udi min Studering, efterdi jeg ikke er funden saa lærd og duelig at tjene i det hellige Prædikeembede, til hvilket jeg af Guds Forsyn nu er kaldet, og han paa sit Embedes Vegne, for mine fattige Vilkaars Skyld, ved hvilke jeg ikke haver ydermere at studere med, haver samtykt og ordineret mig, og forpligter mig at comparere igjen til Examen uden al Gjen-sigelse, naar han det af mig begjærendes vorder. Skrevet udi Aarhus Skjærtorsdag Ao. (15)98.« (Bispen har tilføjet: vocatus ad Gimming et Lem).

11. Prøveskrifter af Joannes Danielis og Elias Jacobus Daugordanus.

12. Do. af Bartolus Krog, sacellanus Skanderburg., og af Severinus fil. D. Joh. demortui de Weilby. Den sidste har Vedtegning: non admissus.

13. Do. af Severinus Joannis Quist af Aalsø; af Nicolaus Petri Fogius; og af Johannes, Severini Scribæ fil.

14. Do. af Andreas Christierni Laurbergius — non admissus. [Siden Præst i Refsnæs].

15. Severinus Katholmius søger om et »lidet Kirkekald«, der nu var ledigt i Hald Herred.

17. Prøveskrifter af Olaus Johannis »Famulus meus«.

18. Do. af Christophorus Esberni f. Arhusiensis, »hoc tempore non admissus«, i Form af et Brev, dat. Aarhus 9 Januar 1600, til Bispen, hvori vedkommende omtaler, at han for Tiden ikke var funden duelig til Præsteembede, men at Bispen vilde være ham behjælpelig med Midler til at studere videre.

19. Nicolaus Villehadus (Bispen har tilføjet: vocatus Grenaam) har som Prøveskrift givet latinsk Oversættelse af et Brev, dat. Grindaa 16 Maj 1600, fra Menigheden i Grenaa til Bispen, hvori meddeles, at den i Forening med Sognepræsten Hr. Torkild Pedersen smst. havde kaldet nærv. Niels Villadsen til Medtjener og Kapellan, hvorfor de bede Bispen at ordinere ham.

20. Johannes Bartholinus Rhandrusiensis har som Prøveskrift indført et Brev til en fornem Mand ved Navn Sigvardus (vistnok den kgl. Sekretær Sivert Beck): af sin Broder, der var Tjener hos bemeldte Sigvardus, havde han erfaret, at denne havde Vilje til at tage sig af ham; han beder ham derfor enten udvirke en kgl. anbefaling eller selv anbefale ham til »vor kjære Lensmand« Eske Brock, at han kunde faa et Præstekald, da han fandt det besværligt længer at være i »denne Skoletjeneste«.

21. Petrus Johannis Sallius skriver til Bispen: hans Fader var gammel og svag og trængte til Kapellan; men da Sønnen ikke kunde gjøre sig Haab om at succedere Faderen¹⁾, og denne ikke formaaede at understøtte ham videre i hans Studier, saa beder han Bispen hjælpe ham til en præstelig Kaldelse.

22. Prøveskrift af Christiern Windius Thomæ f. Ao. 1600.

23. Do. af Joannes Petri Hvering — »non admissus«.

24. Joannes Joannis Urlevius (Bispen har under hans Navn skrevet: non admissus) forpligter sig til at styre

¹⁾ Paa Grund af det kgl. Forbud af 10/6 1597, se Ny kirkehist. Saml. V, 43

Horsens Skole saaledes, at ingen med Føje kunde klage over ham. Tillige forpligter han sig til ikke at beholde Embedet mere end tre Aar, med mindre Borgerne efter den Tid fremdeles ønskede hans Tjeneste. Dat. Arhusiæ pridie Bacchanaliorum 1601.

25. Otto Lagonis Corvinus skriver til Bispem: Sognepræsten i Skjødstrup, Hr. Peder Andersen, kunde paa Grund af Alder og Skrøbelighed ikke længer forestaa sit Embede, han havde efter godt Folks Raad samtykt Corvinus »at maa begjære et lovligt Kald til samme Sogn«. Denne beder nu om Bispens Samtykke til, at han maatte »være om samme Kald«.

26. Prøveskrifter af Christianus Petri Hveringius, 14 Febr. 1604. (Der er tvende Sæt Prøveskrifter indførte; kun det sidste er dateret. Det første er vel da fra en tidligere Tid, ventelig 1601).

27. Do. af Petrus Christianus Fursmannus.

28. Styge Andersen, der med Samtykke af den kgl. Sekretær Sivert Beck og Biskop M. Jens Gødesen var kaldet til Medtjener for Hr. Morits Jespersen i Ørum, forpligter sig til Troskab i dette Embede.

29. Erasmus Nicolai Blegindt, hvis Fader Hr. Niels Simensen i Blegind var død, beder Valdemar Parsberg, at han paa Kgl. Maj.s Vegne vilde samtykke, at Sønnen »maatte være om et lovligt Kald til de Sogne, hans sl. Fader fradøde«.

30. Prøveskrifter af Severinus Petri Montanus; af Andreas Ivonis, vocatus ad scholam Hobroensem; af Johannes Joannis Smidstrupius; af Gregorius Johannis¹⁾; af Olaus Petrejus; og af Chilianus Joannes.

Anno 1602.

32. Georgius Matthiæ Middelfardensis har skrevet en Prøveskrift, hvis danske Text lyder: »Efterdi mange fattige Studenter nødes til, og de der fejle Hjælp og Underholdning

¹⁾ Blev Præst i Feldballe.

i deres Studiis, at give sig i Tjeneste med ærlige Adels Folk, enten at de forestaa hos dennem nogen Pædagogik, eller og lade sig i andre ærlige og lovlige Bestilling bruge, da bør dem, som paa samme Hofgaarde skulle tjene, med højeste Flid at vogte sig for hvis grove Synd og Forargelse de se der at ske, være sig Letfærdighed, Overflødighed, Hovmodighed og andre saadanne Laster, som stride imod Guds Vilje og Lov, og forføre manges uskyldig Sjæl; thi daglig Forfarenhed viser det, at den fordærvede Natur i os lader sig lettelig røre og føre til saadanne Laster og Kjædsens Gjerninger, saa den gamle Lærer sagde med god Skjel: *Domesticam habemus omnes ad deteriora propensionem*«.

33. Prøveskriver af Andreas Severini, fil. Dn. Severini de Nykirke in dioecesi Ripensi; af Petrus Johannis Aaleuius; af Severinus Joannis Veylby; og af Johannes Erasmus Barrethinus.

34. Lauritz Jensøn Trane, der var kaldet til at forestaa den lille latinske Skole i Mariager og til undertiden at være Sognepræsten smst. til Hjælp, naar det kunde være Skolen uden Skade og Forsømmelse, lover Troskab i denne Bestilling. Aarhus Tirsdag efter Ascensionis Mariæ 1602.

35. Prøveskrifter (handlende om »denne strænge Landeplage og skadelige Pestilense, hvormed Gud haver søgt os«) af Jacobus Jacobæus Arhusianus, og af Ericus Severinus Hingius.

36. Do. af Christianus Nicolai Randrusiensis. Den danske Text lyder: »Efterdi vi fattige Litterati ikke vide, hvad os fejler, førend vi skulle til at bruge det, da bør os med højeste Flid, den Stund vi have Aar og Tid at studere udi, bevise [os] flittige og samle paa det, vi derefter skulle bruge, paa det vi ikke skulle, naar os betros noget Embede, findes uværdige og ufærdige, og det skal ramme paa os, som Profeten Jeremias truer med og siger: Forbandet er den, som gjør Herrens Gjerning med Falskt«.

37. Do. af Nicolaus Petri Montanus; af Johannes Torchilli f.; af Nicolaus Christianus Rye; af Joannes Joannis Braschius (om den nu aftagende Pest); af Canutus Duropius, factus Pastor ruralis in diœcesi Wibergensi; af Andreas Nicolai f. Manck [muligvis kan der læses: Munck]; og af Laurentius Christierni Mariagrius.

38. Nicol. Spendorpius ansøger Bispen om den Skoletjeneste [i Randers], som Hr. Erasmus Joannis, der nu var kaldet til Præsteembede, hidtil havde forestaaet.

Anno 1603.

39. Prøveskrift af Nicolaus Petri Hors:, vocatus in comministrum a D. Pavlo Schan(derburgensi).

40. Do. af Theogarus Michaelius Randrusiensis, »non admissus ad Ecclesiam«.

41. Do. af Ottho Christierni; af Nicolaus Johannis Bredallinus; og af Nicolaus Seuerini Rampthius.

42. Johannes Severini, der af Bispen var kaldet »ad functionem scholasticam apud Aarhusiensens sustinendam«, lover Troskab i sit Embede som »Ludimoderator«. Aarhusiæ feria 2 Pentec. A° 1603.

43. Canutus Andreæ Skomstrup, der var kaldet til et Præsteembede, men rejiceret ved Bispexamen, lover at afstaa fra Kaldet og se at faa sine Kundskaber opfriskede. Aarhusiæ ad vespervas S. Johannis Bapt. 1603.

44. Prøveskrift af Olaus Gronbecchius And. filius; af Torchillus Seuerini — »non admissus«; af Erasmus Michaelis. (Rasmus Michelsen Præst, der var kaldet til »Kirketjener og latinsk Skolemester udi Grindau«, men som havde forglemt en Del af sine Kundskaber, lover at studere og forbedre sig, saa vidt muligt, og stille sig vel i den ham betroede Kirke- og Skoletjeneste. Aarhus 27 Sept. 1603); og af Olaus Christiani Pindius.

45. Et Brev fra Christianus ordingius¹⁾ til Bispen og Kapitlet i Aarhus: han havde studeret to Aar udenlands

¹⁾ Siden bekendt som Læge. Dette Brev er formodentlig fra 1604.

med Kapitlets Understøttelse; nu ønskede man, at han skulde overtage et Skoleembede i sin Fædreneby. Skjønt han ikke gjerne forlod sine medicinske Studier, ansaa han det dog for urigtigt at afslaa sine Velgjøreres Ønske og indvilgede derfor i for en Tid at overtage den omtalte Skoletjeneste. — Senere har han nedenunder skrevet: »Abdicaturum me officio ad proxime instans festum Paschatos testor manu mea, Christ. Bordingius«.

46. Prøveskrift af Severinus Georgii f. Hierum; af Joannes Nicolai Snedensis, fil. Pastoris Dn. Nic. de Snede; af Stephanus Andreæ, vocatus ad Kragelund, af Joannes Joannis Ripensis, vocatus ad Wære; af Otho Severinius Vincentius; af Torchillus Nicolai; af Nicolaus Erasmi Horsnensis; af Nicolaus Hermolai Randrusiensis; af Nicolaus Petri Fogh; af Samuel Kragius Hauniensis; af Nicolaus Severini Fab., filius D. Severini in Nykirke; af Nicolaus Petrejus Mariagrius; af Joannes Lundum; af Joannes Severini Fogius; af Nicolaus Petrus W. [vistnok den samme, som forekommer 56]; og af Joannes Galthen.

47. P. Theocarus Rhandrusiensis, der med Bispens Samtykke var kaldet til et Skoleembede [i Randers], lover al Troskab i denne Tjeneste.

48. Prøveskrift af Christianus Olai Snedensis.

49. Michael Matthiæ f., der ikke havde Testimonium publicum fra Universitetet, lover Bispens at skaffe et saadant inden Pindse, da ingen maatte kaldes til Præsteembede uden sligt Testimonium. VII Id. Apr. 1606.

50. Johannes Canuti Coldorphius, der var kaldet til Rektor i Horsens, lover al Troskab i dette Embede. Penult. Cal. Maji 1606.

51. Prøveskrift af Hieronymus Arnoldi de Fine; af Nicolaus Christiani Hiordzuang; af Joannes Joannis Galthen; af Andreas Seuerini Midiotrajectensis, vocatus ad Mari-Magdalænæ; af Christianus Christiani; af Gregorius Thomæ Rhandrusiensis; af Joannes Pauli Adzleviensis; af Severinus Petri Alburgensis; af Matthias Danielis Kaa; af Petrus

Christierni Kaa, collaborator scholæ Rhandrusiensis; og af Gunderus Olai, discip. Rhand. 3 Sept. 1607 (denne sidste skulde rimeligvis være Hører ved Randers Skole, nu da fornævnte Peder Christensen Kaa var kaldet til Præst, og indstillede sig derfor til Prøve hos Bispem).

52. Prøveskrift af Seuerinus Erasmi f. Giessingius; og af Petrus Johannides Rhandrusianus.

53. Biorno Matthiæ Holbæccianus¹⁾, der var kaldet til Rektor i Randers, lover Troskab i dette Embede. Dcbr. 1607.

54. Prøveskrift af Lago Matthiæ Hiort Horsnensis.

55. Nicolaus Christiani, der af Hr. Anders Thomesen, som i omtrent 40 Aar havde været Præst i Holme, og af Beboerne smst. var kaldet til Kapellan hos den gamle Præst, udbeder sig Bispens Samtykke hertil og lover Troskab i Embedet. Han takker Bispem og hans Familie for flere Velgjerninger. Aarhus 24 Okt. 1608. (Et ualmindelig vel skrevet Brev).

56. Prøveskrift af Nicolaus Petri Wiwild.

57. Christianus Matthiæ f. skriver til Bispem, at hans Fader, Hr. Matz Mickelsen i Holbæk og Udby, paa Grund af høj Alder og Skrøbelighed fandt det besværligt længere at forestaa sit Embede, hvorfor han gjerne vilde afstaa det til Sønnen, saa fremt denne kunde erholde lovlig Kaldelse dertil og forøvrigt fandtes duelig. Bispens Bistand udbedes. 12 Debr. 1608.

58. Prøveskrift af Chilianus Joannis f. Tranius, 8 Id. Mart. 1609; af Fridericus Arnoldi de Fine; af Jacobus Petri Mariagrius, 1609; af Olaus Petri Balle; af Erasmus Hadbergius Christiani f.; af Andreas Christierni Kaaë Randrus.; af Torchillus Nicolai Oelstadiensis; af Hans Albertzøn, Student, der ved Guds Forsyn og lovlig Middel var kaldet at være en Tjener i det hellige Prædike- og Præsteembede; af Æschylus Gyntelbergius²⁾; og af Joan. Andrea W. (De

¹⁾ Se Uddragene af Stephanus's Brevbog, Kirkehist. Saml. 3. R. I. 768.

²⁾ Endte som Præst i Rørbæk og Grynderup i Viborg St.

sidste to Prøveskrifter tyde paa, at Personerne skulde overtage Lærerstillinger).

59. Severinus Olai Hottersnensis lover Troskab i det ham betroede Præsteembede.

60. Laurentius Johannis Oldorpius »in patriam scholam Arhusiensem vocatus« lover Troskab i dette Embede.

61. Severinus Chilianus f. Saxildius, Søn af Præsten Hr. Kjeld i Saxild, der var død for 11 Aar siden, efterladende 6 Børn, af hvilke nærv. var næstældste, søger om et Skoleembede og lover ved den første Baccalaupromotion, der holdtes ved Universitetet, at erhverve denne Grad. Marts 1611.

62. Prøveskrift af Severinus Nicolai Læth.

63. Severinus Joannis Soding, der var kaldet til Rektor i Grenaa, lover Troskab i dette Embede.

64. Prøveskrift af Franciscus Joan. Lundom (handler om Krigen med Sverig); af Casparus Pauli, der skulde være Præst og i Prøveskriftet tiltaler sig selv (»expergiscere Caspare!«) og foreholder sig selv, hvad der krævedes for rettelig at forestaa et saadant Embede.

65. Christiernus Georgii Horthersnensis, der var kaldet til et Skoleembede, lover Flid og Troskab i samme. 1 Okt. 1611.

66. Prøveskrift af Bartholus Jani f. Galthenius.

1612.

67. Prøveskrift af Nicolaus Petreus S. (2. Januar).

68. Petrus Christiani Blichfeldius, der var kaldet til Skoleembede »in schola patria« [Aarhus], lover Biskoppen Troskab i samme.

69. Prøveskrift af Joannes Christierni Randrusiensis (skrevet i Paasken); af Georgius Nicolai Engum, der var mødt hos Bispen med Anbefalingsskrivelse fra Knud Brahe, Lensmand paa Bygholm; af Severinus Petri f. Balle; af Holigerus Gabriel Egibergius; af Ericus Johannis Horsnensis.

70. Prøveskrift af Nicolaus Martinæus Lundinus, 18 Maj 1613; af Petrus Hermannus F.; af Nicolaus Petri f.

1614.

71. Prøveskrift af Nicolaus Jacobi Arhusius, 11 Januar; af Matthias Pauli Adslevius, 1614; af Joannes Petri Azenius, postridie dominicæ de bono pastore; af Petrus Lau. Albinus Rh.; af Lambertus Christiani f. Spendorpheus, postridie Domin. Trinit.; af Christiernus Matthiæ Rindcopius, 22 Juni; af Nicolaus Christierni Voldom; af Mauricius Joannis collaborator Scholæ Calundburgensis; af Christiernus Thomæ Weringh; af Nicolaus Michaelius Rhan(drus.); af Martinus Laurentii F., hebdom. Dominicæ quartæ Adventus.

1615.

72. Prøveskrifter af Georgius Johann. Rhand. 2 Januar; af Severinus Bartholdi Cneus (Bispen har tilføjet: Lisb.); af Joannes Nicolai Colingius (Bispen har tilføjet: Sams.), die Martis post Lætare; af Laurentius Joannis Aarhus., in septimana dominicæ Exaudi; af Erasmus Nicolai G., pridie Dominicæ de iniquo dispensatore; af Johannes Erasmi Dallius, in hebdomade 15 Trinitatis; af Matthias Christophori Horsnensis; af Simon Nicolai Blegindius (om Skoletugt); af Michael Petri f. Horsnensis; af Petrus Olai f. Gammelgardius; af Simon Francisci; af Petrus Nicolai Ferslevius¹).

73. Prøveskrifter af Matthias Petri Krag, factus collaborator scholæ Rhandr., hebdomade secunda a festo S. Paschatos [1616]; af Severinus Ericius; af Christianus Johannis; af Christophorus Danielis Galthenius, factus parochus in Houelberg; af Martinus Christiani Ørre.

74. Laurentius Jonas Coldingius, der var kaldet til Rektor i Horsens, forpligter sig til Troskab i dette Embede.

75. Jens Søffrensen Ørsted, der af Aarhus Kapitel var kaldet til Locat ved Aarhus Skole, forpligter sig til at tage Baccalaurgraden, saa snart Promotion holdtes ved Universitetet, og derfra at medbringe »et ærligt testimonium eruditionis, vitæ et morum«. Aarhus 19 Oct. 1616.

¹) De sidste henhøre maaske til Aaret 1616.

77. Prøveskrift af Johannes Andreæ Mariagrius; af Severinus Andreæ Grenovius; af Erasmus Erasmi Samsingius (Bispen har tilføjet: Collaborator scholæ nostræ); af Christianus Johannis Aarhusiensis (Bispen har tilføjet: Ludimagister Arhusiensis); af Olaus Martini f. Fabricius (Bispen har tilføjet: vocatus ad Vormsløff); af Simon Joannis f. Lætus, Fielderup; af Niels Thommesøn Randers, in septimana de nuptiis in Cana [1617]; af Laurentius Petri Aarhusius (Bispen har tilføjet: Ordinatus in Sacel. pastoribus nostris Clementinis); af Christianus Svenonius Barmer, dominica Jubilate (Bispen har tilføjet: Ord. Dño Pavlo de Niim in suffraganeum); af Gothardus Petri f. Azenius, hebdom. Cantate (ordinatus in sacellum Hors.); af Albertus Joannis Aarhusianus, hebdom. S. Pentecostes (Bispen har tilføjet: factus Parochus in Knebel et Olsie Molsæ).

78. Olaus Olaides Worthburgius (Sielandus); der af [Lensmanden paa Silkeborg, Christian] Holk var kaldet til Sognepræst i »Lenno« og Dallerup, lover Troskab i dette Embede. 4 August [1617].

79. Prøveskrift af Andreas Jani Cellarius, postridie Dominicæ X Trin.; af Laurentius Erics f., vocatus in suffraganeum a Stubeo¹⁾ Anno 1618; af Severinus Andreæ (successurus defuncto pastori de Gludt).

80. Christianus Petri Thystadensis, der skulde være Konrektor ved Aarhus Skole, lover Troskab i dette Embede.

81. Prøveskrift af Petrus Olai Gammelgardius²⁾; af Johannes Laurentii Fusingius, vocatus a M. Petro Theochari [i Randers] in symmistam, post dom. 19 Trinit.; af Johannes Abelln Jacobi f. Aarhusiensis; af Andreas Nicolai Sveystorpius, vocatus D. Andreæ de Winding in comministrum; af Nicolaus Pauli Brantzonius Arh. (vocatus ad succedendum in officio Dn. Nicol. Torup de Skioldelev).

¹⁾ M. Christen Stub var Sognepræst ved Frue Kirke i Aarhus.

²⁾ Se 72. Blev nu Rektor i Randers. Hans Prøveskrift (kun paa Latin) er en lille Afhandling »de præstantia Logices«, om hvilken han bemærker, at den er skreven »stylo extemporaneo«.

82. Sueno Johannis Arboe Arhusiensis havde paa Grund af Pesten, som rasede forfærdelig i Kbhvn (1619), maattet forlade Universitetet, hvorfra næsten alle Studenter vare rejste bort; strax efter hans Ankomst til Aarhus var en af Hørerne ved Skolen død; denne Plads søger han nu om og lover al Flid og Troskab, samt at han med det første vil tage Baucalaurgraden. Andragendet er ualmindelig vel skrevet. (Bispen har tilføjet: *vocatus in Collaboratorem scholæ nostræ*).

83. Erasmus Severinus Revtherus, der var kaldet til Hører i Aarhus efter den afdøde Ørsted (se 75) lover Troskab i Embedet. [Siden Præst i Skjødstrup].

86. Prøveskrift af Palæmon Amdini, pridie Annunciat. Mariæ A°. 1620. (Bispen har tilføjet: *futurus pædagogus Ebbeltoft. Senere: Apædagogia accitus ad pastorem in Agris*).

87. Do. af Johannes Thomæ Tiestadius (Bispen har tilføjet: *in Rect. scholæ Mariager*); af Christianus Joannis, *admissus ad collaboratorium scholæ patriæ, quæ est Arhusiæ*; af Joannes Laurentii Mariagrius, *hujus scholæ Arhusiensis futurus hypodidascalus*; af Nicolaus Matthiæ Alb. (Bispen har tilføjet: *Accitus in famulit. mihi, completo semestri irediit ad studia*); af Severinus Andreæ Morsingius Schyttius, 19 Debr. 1620. (Bispen har tilføjet: *missus Hafniâ in Conrectorem nobis*).

88. Severinus Jani Harthenius, der den 4. Januar 1621 var kaldet til Præst i Horsens, blev den 24. Jan. s. A. ordineret i Aarhus af Biskop Jens Gødesen. Løfte: »*omnem in docendo sedulitatem ac fidelitatem, et ea me docturum nihil aliud quam conforme est sacrosanctæ scripturæ et Augustanæ confessioni, pro gratia, quam concesserit Altissimus, et in vita pie, sancte et modeste victurum me spondeo*«.

89. Prøveskrift af Olaus Canuti Ringius, 3 Idus Sextilis 1621; af Joannes Johannis Gronbecchius; af Johannes, Dñi Johannis de Coling filius (*repulsam passus*); af Christianus Joannis Alburgius; af Christianus Erics f. (*vocatus*

in symmystam pastori de Hingi); af Andreas Petri Malmogius, 12 Juli [1622] (accitus in scholæ [Aarh.] infim. collabor.).

90. Johannes Samuel Horlevius, Præst i Horsens, lover Bispen inden Michelsdag at skaffe sit Testimonium fra Universitetet.

91. Prøveskrif af Michael Andreæ f. (factus collaborator scholæ [Aarh.]); af Simon Nicolai, dominica 1 Adventus (accitus in comministrum Dn. Petro de Galthen); af N. Lassonius, in hebdom. Purif. Mariæ [1623] (ufuldendt, vocatus in dioecsin Ripensem); af Joannes Erasmus Lennoe, in septimana post D. Judica (in ludimagistrum Ebeltofft); af Fridericus Pauli Scandorphius Cimper.

92. Andreas Nicolaus Toxotius, kaldet til Rektor i Mariager, lover Troskab.

93. Prøveskrift af Christianus Henrici, 12 Sept.; af Joannes Nicolai Sturvordus, accitus in comministrum ad Divæ Virginis Arhusii; af Joannes Joannis, collab. scholæ Alburg. vocatus ad parœcias Borup et Hald; af Simon, famulus Spentorphii¹⁾, post Domin. Misericordiæ [1624]; af Laurentius Barthol. fil. pastoris diœc. Rip., hypodidasculus scholæ Wib. et Baccal., accitus Dn. Martino de Lundom in symmystam, 31 Avgustt.

94. Christianus Nicolai Crogstrupius (Skipper N.s Søn, vocatus ad Par. Randløw), aflægger Præsteløfte.

95. Prøveskrift af Oventus Christiani Nimtofft, collaborator scholæ Rhand. vocatus ad comministrum Dñi Olai Olai de Rhanders.

Anno Christi 1625.

96. Thomas Joannis, verbi evangelii comminister ad ædem D. Virginis, quæ est Arhusiæ, aflægger Præsteløfte, 19 Jan. 1625.

97. Johannes Joannis Aarslevius, der var kaldet til nederste Lectiehører i Randers, lover Troskab. 23 Juli 1625.

¹⁾ Navnet er tilskrevet af Bispen. Spentrup (se 38) var Sognepræst ved Domkirken i Aarhus.

98. Nicolaus Petri Rhanderh., der under den i Randers grasserende Pest var kaldet til en præstelig Betjening smst., lover Troskab i samme, samt at han med det første vilde skaffe sit akad. Testimonium. 3 Avg. 1625.

99. Prøveskrift af Laurentius Joannis Raffn (collab. Scholæ Viburg., M. Petro Theocari Rhandr. in comministrum) in septimana Dom. 9 Trinit.; af Ericus Christiani Paschatius (vocatus ad Parœciam Wium cis Wiburgum).

Anno 1626.

100. Prøveskrift af Joannes Michaelius 22 Febr.; af Clemens Matthiæ; af Nicolaus Thomæ Ferslevius Ericafontanus (D. Thomæ de Liungaa fil., vocatus in collab. scholæ nostræ); af Erasmus Nicolai T. (filius D. Nicolai de Todberg, vocatus ad Rimsøe, Baccal.) post Dominicam sanati Hydropici.

Tillæg.

Til nærmere Oplysning om flere af de i det foregaaende nævnte Personer hidsættes en Liste over samtlige Præster i Aarhus Stift, affattet 1620 af Biskop Jens Gødesen og indsendt til Universitetet i Anledning af den i Ny kirkehist. Saml. VI, 54 meddelte kongelige Befaling af 10de Debr. 1618, om at enhver Præst skulde yde en Daler til Universitetet.

Register paa Opbørsel aff Prester vdi Aarhus Stict, aff Vicarier vdi Aarhus Domkircke, oc aff nogle Studenter, som nyligen ere ordineret, at offuersende til Kiøbenhaffns Universitet.

Vorherret.

Joannes Johannis de Wære¹⁾. Casparus Pavli de Bircke.
 Joannes Johannis de Gengsted. Martinus Nicolai de Lundom.
 Joannes Joannis de Sneptrup. Georgius Matthiæ de Katrup.
 Oligerus Gabriel de Hylke.

¹⁾ Foran hvert Navn staar: Dominus; og efter det: 1 Daler, hvilket for Pladsens Skyld her udelades.

Biergeherret.

Severinus Andreæ de Glud.
 Petrus Joannis de Assens.
 Martinus Christiani de Raarup.
 Johannes Dalinus de Skiold.
 Lavrentius Erasmi de Barid.
 Elias Nicolai de Neffsager.
 Nicolaus Findsen de Stouby.
 Severinus Balle de Ørum.
 Severinus Joannis de Vrløff.

Hattingherret.

Georgius Nicolai de Engom.
 Matthias Andreæ de Heinstd.
 Johan. Tavsannus de Løsning.
 Erasmus Johannis de Tyrsted.
 Georgius Francisci de Hatting.
 Torchillus Nicolai de Ølsted.

Nimherret.

M. Johan. Canutius de Horsens.
 Christianus Petri de Huerring.
 Christianus Suenonis de Nim.
 Gothardus Petri, sacellanus de
 Horsens.
 Matthias Nicolai nosocom. de
 Horsens.

Vratsherret.

Joannes Petri de Aale.
 Severinus Petri de Torsting.
 Joannes Pavli de Hammer.
 Nicolaus Lavrentius de Snede.
 Olaus Gronbecius de Thøm.
 Joannes Nicol., Coadjutor de
 Snede.

Tørstingherret.

Andreas Petri de Winding.
 Otto Avonis de Vissing.
 Thomas Joannis de Ring.
 Severinus N. de Tøning.
 Turnus Olai de Rye.
 Andreas Nicolai, sacell. de
 Vinding.

Hielmsleffherret.

M. Georgius Petri de Skander-
 borg.
 Joannes Canutus de Ring.
 Matthias Pavli de Atzleu.
 Erasmus Nicolai de Blegind.
 Nicolaus Andreæ de Sueistrup.
 Christiernus Georgii Symmysta
 de Skand.

Framleffherret.

Severinus Giesing de Borum.
 Christianus Nicolai de Skiff-
 holm.
 Severinus Nicolai de Sielou.
 Nicolaus Petri de Storrø.
 Matthias Daniel de Haløff.

Østerlisbiegherret.

Otto Corvinus de Skødstrup.
 Justinus Saxo de Mørcke.
 Petrus Sommerius de Hornslet.
 Nicolaus Erasmi de Todbiørg.
 Johan. Pavli de Torsager.
 Michael W fuuld de Hiørtzhøi.
 M. Christianus Fossius de
 Eggou.
 Nicolaus Rampten, comminist.
 de Torsager.

Molsherret.

Severinus Joannis de Agri.
 Albertus Joannis de Knebel.
 Severinus Joannis de Wistofft.
 Jacobus Petri de Tuedt.
 Olaus Dalinus de Helgenes.
 Nicolaus Petri de Ebeltofft.

Sønderherret.

Gregorius Johan. de Feldballe.
 M. Hinricus Christiani de
 Tistrup.
 Severinus Joannis de Weilby.
 Nicolaus Severini de Liungby.
 Severinus Chilian de Aalsøe.
 Jacobus Severini de Hyllested.
 Joannes Petri de Colling.

Nørherret.

Petrus Skoumand de Anholt.
 Petrus Albinus sacell. ibid.
 Lavrentius Joan. de Grenaa.
 Martinus Lavrentii de Tøstrup.
 Christianus Haggæus de Nim-
 tofft.
 Olaus Pindius de Ørum.
 Sveno Joh. de Wegersleff.
 Joh. Severini de Gerild.
 Georgius Pindius de Karleby.
 Petrus Nicolai de Hameløff.
 Nicolaus Olai de Fiellerup.
 Simon Pavli de Rimsøe.
 Erasmus, Comminist. in Gren-
 aae.

Roseherret.

Severinus Olai de Ørsted.
 Petrus Nicolai de Wore.
 Christ. Matthiæ de Holbech.

Sønder Haldherret.

M. Lavrentius Nicolai de
 Christrup.
 Andreas Medelfardensis de
 M. Magdal.
 Erasmus Matthiæ de Favxing.
 Nicol. Bredal de Giesing.
 Lavrentius Severini de Wifuild.
 Heinricus Joh. de Søby.
 Erasmus Andreæ de Wering.
 Canutus Joan. de Østeralling.
 Johannes Petri de Aarsleff.
 Severinus Quist de Mygind.

Galtenherret.

Joan. Joannis de Galthen.
 Daniel Christophori de Lar-
 berg.
 Hieronymus Arnoldi de Ødum.
 Petrus Christiani de Verum.
 Chilianus Erasmi de Haslom.
 Johannes Joannis, Comminist.
 de Galten.

Vester Lisbiergherret.

Jacobus Torchilli de Søfften.
 Joannes Badius de Grundfærd.
 Severinus Bartholinus de Lis-
 berg.
 Johannes Joannis de Trigi.

Saubroherret.

Gregorius Thomæ de Witten.
 Thomas Nicolai de Liungaa.
 Nicolaus Taarup de Skioldelou.

Hatzherret.

Bartholomæus Nic. de Gylding.
 Nicolaus Olderup de Torild.
 Georgius Magni de Halling.
 Jacobus Jacobi de Saxild.
 Lavrentius Matthiæ de Odder.
 Nicolaus Martini de Gosmer.
 Joannes Matthiæ de Randleff.
 Erasmus Joan. de Hundzlund.
 Fridericus Arnoldi, Sacell. ibid.
 Simon Petri de Alrød.
 Lago Matthiæ de Endelage.

Giernherret.

Joannes Petri de Hammel.
 Jacobus Petri de Røgend.
 Olaus Olaides de Lenaa.
 Joan. Christiani de Alling.
 Nicolaus Vragerus de Skaarup.
 Nicolaus Michaelis de Giern.
 Erasmus Christ., Sacell.

Hitzherret.

Georgius Nicolai de Serup.
 Petrus Michaelis de Gøduad.
 Stephanus Andreæ de Krage-
 lund.
 Michael Severini de Seiling.

Liusgaardherret.

Pavlus Andreæ de Almind.
 Andreas Palladius de Torning.
 Ericus Nicolai de Høebierg.
 Theocarus Joannis de Wiom.
 Johannes Severini de Hingi.
 Nicolaus Foggius de Grønbech.
 Severinus Michaelis de Løff-
 ring.

Houelbiergherret.

Joan. Severini de Hoslo.
 Petrus Johannis de Wærloff.
 Christophorus Daniel de Houel-
 bierg.
 Petrus Fursmand de Haurom.
 Nicolaus Christiani de Sal.
 Joannes Christiani de Wegers-
 leff.
 Martinus Lavrentii de Saël.

Nørhaldherret.

M. Budæus Nicolai, pastor
 Rhanders.
 Petrus Nicolai, pastor Nosoc.
 ibid.
 Joannes Lycke de Tuedt.
 Joannes Braschius de Kousted.
 Petrus Forupius de Asfferie.
 Andreas Quist de Tørsleff.
 Lambertus Christierni de Spen-
 trup.
 Joan. Nicolai de Glendstrup.
 Nicolaus Langskou, symyst. de
 Randers.

Støffringherret.

M. Petrus Theocari, past. de
 Rhanders.
 Michael Matthiæ de Støffring.
 Andreas Petri de Gimming.
 Christianus Thomæ de Har-
 ritzlœu.
 Biorno Matthiæ de Borup.
 Johannes Laurentii Fusing,
 Sacell. de Rhanders.

Onsildherret.

Joan. Severini de Hobroe.
 Johan. Abelen de Mariager.
 Chitillus Trane de Huornum.
 Petrus Kaae de Synderonsild.
 Johannes Severini de Hem.
 Nicolaus Mariager de Falsleff.

Gierloffherret.

Olaus Petri de Dalbypedre.
 Andreas Severini de Wdbypedre.
 Erasmus Joannis de Todsleff.
 Andreas Petri de Gierløu.

Ningherret.

Martinus Andreæ de Wieby.
 Nicolaus Christierni de Holme.
 Lavrentius Michaelis de Morslet.
 Lavrentius Joannis de Beder.
 Nicolaus Erasmi de Malling.
 Christophorus Andreæ de Astrup.
 Olaus Martini de Wormsleff.
 Thomas Nicolai, comminist.
 de Astrup.

Hasloherret.

M. Christiernus Petri, Con-
 rector, de Aaby.
 Nicolaus Morsing de Braband.
 Nicolaus Bassius de Aarsleff.
 Ministri verbi et comministri
 Arhuss.
 M. Nicolaus Wilhadi.
 M. Christiernus Stubæus.

M. Nicolaus Spentorpius.
 Christiernus, Symmysta.
 Paschasius Joannis.
 Lavrentius Petri, Coadjutor.
 Lavrentius Eriki, Sacell.

Samsøherret.

M. Johan. Bangius de Onsbierg.
 M. Joan. Christierni de Norby.
 Bartholinus Galthen de Tran-
 bierg.
 Severinus Nic. de Kaalby.
 Joan. Nicolai, Symmyst. de
 Onsbierg.
 Mavritius Joan., Sacell. de
 Kalby.
 End aff Encken i Galten i
 Galtenherret.
 Aff Presten paa Tunø.

Summa paa for^{ne} presters
 opbørsel — 197 daler.

Opbørsel af Vicarier i Capitlet.

M. Daniel Knoff aff Vicariatu
 Clementis.
 Villom Dop aff Vicar. Lavrentii.
 Peder Andersen Sanger aff
 Vicar. Corporis Christi.
 M. Peder Thøgersen aff Vicar.
 Erasmi.
 Hans Brockroch aff Vicar. Joh.
 Evangel.
 Her Christiern Matssen, Hos-
 pitals Prest vdi Aars, aff
 Vic. Nicolai.
 M. Aegidius i Ribe aff Vicar.
 Margaretæ.

Anders Friis Renteskriffuere
aff Vicar. Catharinæ.

M. Jens Jacobsen, Lector theol.
Arh., aff Vicar. Petri ad
vincula.

M. Christiern Stub, past. Arh.,
aff Vicar. Kitilli.

Doct. Mathias Jacobsen, Me-
dicus in avla, aff Vicar.
visitationis Mariæ.

Summa accepti a vica-
riis est — 11 thaler.

Opbaaret aff Studentere, som
ere bleffne ordinerede, siden
Kong. Matts. breff gick vd,
til neruerende Paaske
1620.

Thomas Christierni til Capellan
vdi Viom.

Olaus Canutius til Capellan
vdi Tyrsted.

Original i Konsistoriets Arkiv, Pakken 184.

Johannes Lavrentii Odderus
til sin g. Faders Capellan.

Petrus Petri Sommer at vere
Sogneprest til Mørcke.

Christiernus Joan. til at vere
Capellan vdi Elbeck.

Andreas Cellarius til at vere
Capellan vdi Ring.

Petrus Petri¹⁾ Gammelgaard
til at vere Sogneprest til
Galten.

Nicolaus Pavli at vere Sogne-
prest til Saubraae.

Joannes Johan., hypod. Wi-
burg., til at vere Sogneprest
udi Væring.

Melchior Jani in Symyst.,
Ecclesiæ de Schanderborg.

Summa hujus — 10 Daler.

Summa acceptorum in
toto — 218 daler.

Joannes Aegidius
mea manu.

¹⁾ Det kan ikke være tvivlsomt, at her er en Fejlskrift for Petrus Olai (se foran S. 751, under 81). Dette maa være et Vink om, at Biskoppens Liste ikke skal betragtes som absolut ufejlbar. Navnlig fortjener den at sammenlignes med den Fortegnelse over Præster i Aarhus Stift, der kan uddrages af Indberetningerne fra 1623 til Oluf Worm, meddelte af Dr. O. Nielsen i Danske Saml. 2. R. VI, 143—61.